Udskriftsdato: 24. april 2024

2014/1 LSF 170 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om social service (Målrettet rådgivning til voksne i risiko for radikalisering eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer)

Ministerium: Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

Journalnummer: Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, j.nr. 2014-8394

Fremsat den 25. marts 2015 af ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold (Manu Sareen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Målrettet rådgivning til voksne i risiko for radikalisering eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 150 af 16. februar 2015, som ændret ved § 1 i lov nr. 495 af 21. maj 2013 og § 1 i lov nr. 722 af 25. juni 2014, foretages følgende ændring:

1. Efter § 12 a indsættes i *kapitel 3*:

»Voksne i risiko for radikalisering og ekstremisme

§ 12 b. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer over 18 år får mulighed for at få gratis, målrettet rådgivning i henhold til § 10, hvis de henvender sig, fordi de er i risiko for at blive radikaliserede, eller de ønsker hjælp til at forlade et ekstremistisk miljø. Tilbuddet om rådgivning kan omfatte opsøgende arbejde.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan som led i tilrettelæggelse af den målrettede rådgivning efter stk. 1 etablere kontaktperson- eller mentorordninger.

Stk. 3. I forbindelse med den målrettede rådgivning efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen overveje, om den pågældende har behov for yderligere støtte efter denne eller anden lovgivning.

Stk. 4. Rådgivningen efter stk. 1 skal ske i samarbejde med borgeren.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2015.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Baggrund

3. Lovforslagets indhold

3.1. Gældende ret

3.2. Overvejelser

3.3. Den foreslåede ordning

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Miljømæssige konsekvenser

8. Forholdet til EU-retten

9. Hørte myndigheder

10. Sammenfattende vurdering af konsekvenser af lovforslaget

1. Indledning

Regeringen ønsker at styrke kommunalbestyrelsens rådgivningsindsats efter lov om social service til også specifikt at omfatte den målgruppe af personer over 18 år, der er i risiko for at blive radikaliserede, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer og grupperinger, i form af målrettet rådgivning og opsøgende og kontaktskabende arbejde. Som led i rådgivningsforpligtelsen kan kommunalbestyrelsen henvise til nødvendig støtte med henblik på at sikre en fremadrettet indsats i forhold til den pågældende borger, der styrker dennes fremtidsmuligheder for at træffe og gennemføre beslutninger ud fra egne ønsker og livsforhold.

Lovforslaget indeholder på den baggrund forslag om, at det præciseres i lov om social service, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde målrettet rådgivning til borgere over 18 år, der henvender sig på grund af risiko for radikalisering og ekstremisme, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer. I tilknytning hertil gives kommunerne mulighed for at udføre opsøgende arbejde og til at tilrettelægge rådgivningen som kontaktperson- eller mentorordninger. Lovforslaget indebærer endvidere, at der indføres en pligt for kommunalbestyrelsen til i tilknytning til denne rådgivningsforpligtelse at overveje, om den pågældende person har behov for anden støtte efter serviceloven eller anden lovgivning.

2. Baggrund

Regeringen har den 19. september 2014 fremlagt en handlingsplan til forebyggelse af radikalisering og

ekstremisme. Som opfølgning på handlingsplanen er der i aftalen om satspuljen for 2015 afsat 60,9 mio. kr. over fire år til en styrket indsats mod radikalisering og ekstremisme.

Den 27. januar 2015 har regeringen og satspuljepartierne Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti som led i satspuljeaftalen for 2015 indgået aftale om en styrket indsats til forebyggelse af radikalisering og ekstremisme. Satspuljepartierne er enige om, at der er behov for at styrke den sociale forebyggelsesindsats over for både børn, unge og voksne, som er i risiko for radikalisering. Radikaliseringen skal forebygges for at undgå, at borgere bliver rekrutteret til ekstremistiske miljøer og dermed risikerer at blive socialt marginaliserede, vende samfundet ryggen og i sidste ende eventuelt udgøre en sikkerhedstrussel. Satspuljeinitiativet indeholder en række delinitiativer, der skal styrke den sociale forebyggelsesindsats over for både børn, unge og voksne, som er i risiko for radikalisering samt en række initiativer vedrørende exit-indsatser, herunder indsatser over for personer, der har afsonet straf for ekstremistiske handlinger.

Satspuljeinitiativet skal desuden adressere de nye udfordringer på området, hvor rekrutteringen i højere grad foregår på internettet og via sociale medier. Samtidigt rejser et stigende antal personer fra Danmark til væbnede konflikter i udlandet. De hjemvendte kan have pådraget sig traumer under opholdet i konfliktzonen, andre kan være blevet yderligere radikaliserede og voldsparate, og kan derfor udgøre en særlig trussel.

Lovforslaget udmønter det delinitiativ i aftalen, som styrker kommunernes handlemuligheder over for personer over 18 år i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer.

De konkrete initiativer, herunder lovforslaget, bygger bl.a. på en evaluering af indsatsen for at forebygge ekstremisme og radikalisering foretaget af COWI fra januar 2014. Evalueringen peger bl.a. på, at der er behov for at sikre, at man lokalt i kommunerne er i stand til at sætte ind over for personer over 18 år. Størstedelen af forebyggelsesindsatsen i dag er målrettet børn og unge gennem det kriminalpræventive samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi – det såkaldte SSP-samarbejde. Det betyder, at den sociale forebyggelsesindsats stopper ved det fyldte 18. år uanset behov. Den unge har dog mulighed for støtte i form af efterværn efter servicelovens kapitel 12, såfremt betingelserne er opfyldt. Efterværnsbestemmelserne giver kommunalbestyrelsen mulighed for at tilbyde hjælp til unge i alderen fra 18 til 22 år, f.eks. i form af psykologhjælp, udslusningsophold, eller at døgnopholdet på et anbringelsessted opretholdes, når den unge umiddelbart inden det fyldte 18. år har været anbragt uden for hjemmet. Desuden er der mulighed for, at en fast kontaktperson, tildelt før den unge fylder 18 år, kan opretholdes.

Radikalisering er ikke en lineær proces, der automatisk fører til anvendelse af ulovlige midler. På trods af at radikaliseringen ikke altid medfører kriminelle handlinger, kan radikaliseringen have store negative konsekvenser. Ofte isolerer radikaliserede personer sig i ekstremistiske netværk, de fjerner sig fra andre fællesskaber, hvilket på længere sigt kan føre til øget marginalisering og en indskrænkning af fremtidsmuligheder.

Udover at skade sig selv kan radikaliserede personer og ekstremistiske miljøer skabe splittelse og mistrivsel på uddannelsesinstitutioner og skabe utryghed i boligområder, i lokalsamfund, på de sociale medier og hvor de ellers færdes.

3. Lovforslagets indhold

3.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen skal i dag efter servicelovens § 10 yde gratis rådgivning til enhver med henblik på

at forebygge sociale problemer og hjælpe borgerne over øjeblikkelige vanskeligheder. På længere sigt er formålet at sætte borgeren i stand til at løse opståede problemer ved egen hjælp. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på behovet for anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Rådgivningen skal kunne gives som et anonymt og åbent tilbud.

Der er tale om en almen rådgivningsforpligtelse, og personer over 18 år, som er i risiko for radikalisering, samt personer over 18 år, der ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, er derfor efter gældende ret allerede omfattet af denne. Det fremgår af forarbejderne til serviceloven, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at tilrettelægge rådgivningen som opsøgende arbejde, men muligheden fremgår ikke direkte af servicelovens § 10.

Servicelovens kapitel 11 indeholder en række kommunale handlemuligheder over for børn og unge under 18 år, som har behov for særlig støtte. Hvis et barn eller en ung under 18 år er i risiko for at blive radikaliseret eller ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, kan kommunalbestyrelsen efter en konkret individuel vurdering efter en forudgående børnefaglig undersøgelse iværksætte en række sociale foranstaltninger, herunder f.eks. tilknytning af en fast kontaktperson til den unge eller hele familien, rådgivning og mentorstøtte eller i yderste konsekvens anbringelse uden for hjemmet. Kommunalbestyrelsen skal vælge den eller de foranstaltninger, som bedst kan løse de problemer og behov, der er afdækket gennem den børnefaglige undersøgelse, jf. § 52.

Den unge har dog mulighed for støtte i form af efterværn efter servicelovens kapitel 12, såfremt betingelserne er opfyldt. Efterværnsbestemmelserne giver kommunalbestyrelsen mulighed for at tilbyde hjælp til unge i alderen fra 18 til 22 år, f.eks. i form af psykologhjælp, udslusningsophold, eller at døgnopholdet på et anbringelsessted opretholdes, når den unge umiddelbart inden det fyldte 18. år har været anbragt uden for hjemmet. Desuden er der mulighed for, at en fast kontaktperson tildelt, før den unge fylder 18 år efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6, kan opretholdes.

Kommunalbestyrelsen har ikke efter serviceloven de samme muligheder i forhold til personer over 18 år, som er i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer.

Målgrupperne for støttemulighederne efter serviceloven til personer over 18 år er typisk personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. De sociale problemer, som lovforslagets målgruppe typisk har, med f.eks. manglende tilknytning til arbejdsmarkedet, lav uddannelsesgrad, mistrivsel, psykiske vanskeligheder, følelsen af eksklusion fra samfundet samt tilknytning til kriminelle miljøer vurderes ikke at have en karakter, så de falder ind under målgruppen for servicelovens voksenbestemmelser, og kommunerne kan derfor ikke med hjemmel i servicelovens afsnit V træffe afgørelse om konkrete indsatser, som forebygger radikalisering, eller som støtter den enkelte borger i at forlade ekstremistiske miljøer.

Der kan være tilfælde, hvormed mennesker med svære sindslidelser i kraft af deres psykiske problemstilling udvikler en virkelighedsforståelse, som medfører radikale og ekstremistiske synspunkter. I sådanne situationer er det de psykiske problemstillinger, der udløser en afgørelse om en eventuel social indsats efter servicelovens regler, og ikke de radikale og ekstremistiske synspunkter.

3.2. Overvejelser

Regeringen og satspuljepartierne ønsker at forebygge, at borgere bliver radikaliserede samt at understøtte, at borgere der ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, får mulighed herfor.

I Danmark bliver radikalisering betragtet som en risikoadfærd på lige fod med enhver anden form for risikoadfærd, der på sigt kan føre til f.eks. kriminalitet eller social eksklusion. Den forebyggende

indsats er derfor i høj grad integreret med den generelle sociale og kriminalitetspræventive indsats i de enkelte kommuner og lokalområder, da det er herigennem, at der kan iværksættes tidlige og forebyggende indsatser målrettet udsatte børn og unge i mistrivsel såvel som mere indgribende sociale indsatser.

Radikalisering er ikke et entydigt defineret begreb. Der er tale om en proces, som kan foregå på forskellige måder, og som kan ske både over en relativt kort tidsperiode, men også over længere tid. En række forskellige faktorer kan være medvirkende til, at der sker en radikaliseringsproces. Der kan være tale om både personlige, psykologiske årsager og sociale faktorer inkl. familiemæssige forhold, men der er ikke nogen simple årsagssammenhænge.

Radikaliseringsprocessen kan have forskellige endemål. Radikalisering kan komme til udtryk ved, at en person støtter ekstreme synspunkter, der er karakteriseret ved forsimplede venne- og fjendebilleder og en stor intolerance og manglende respekt for andre menneskers synspunkter, frihed og rettigheder. Radikaliseringen kan medføre accept af brug af vold eller andre ulovlige midler til at opnå et politisk eller religiøst mål.

Som led i radikaliseringsprocessen sker der ofte en adfærdsændring, der kan komme til udtryk ved en adskillelse fra de bånd, den enkelte måtte have til normale fællesskaber udenfor gruppen, f.eks. familie, venner og fritidsaktiviteter. Samtidig kan der ske en socialisering ind i enten et virtuelt fællesskab på de sociale medier eller i et konkret fysisk ekstremistisk fællesskab, hvor der eventuelt udtrykkes en vilje til at anvende voldelige midler.

Forebyggelse af radikalisering og ekstremisme blandt børn og unge varetages af det kriminalpræventive samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi – det såkaldte SSP-samarbejde. I størstedelen af kommunerne er udvalgte medarbejdere fra politi og kommune opkvalificeret inden for ekstremisme og radikalisering. Landet over er der oprettet regionale netværk af disse SSP-ressourcepersoner, nogle steder benævnt info-huse, hvor lokale myndighedspersoner kan få rådgivning om forebyggelse af radikalisering og ekstremisme.

Kommunalbestyrelsen har som nævnt i afsnit 3.1. en række muligheder i servicelovens kapitel 11 for at træffe afgørelse om konkrete foranstaltninger for børn og unge under 18 år, som forebygger radikalisering og ekstremisme, samt støtter barnet og den unge i at forlade ekstremistiske miljøer. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse træffe afgørelse om faste kontaktpersoner eller anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte. Støtten kan både gives til den enkelte og til familien.

For gruppen af personer over 18 år har kommunerne ikke de samme muligheder som over for børn og unge med henblik på at forebygge radikalisering og ekstremisme. I nogle af disse sager er det afgørende, at myndighederne har mulighed for at reagere, så snart de får oplysning om, at en borger er i risiko for at blive radikaliseret, idet der ellers er risiko for, at en sag kan få meget alvorlige konsekvenser for den pågældende og for samfundet som sådan.

En evaluering af indsatsen for at forebygge ekstremisme og radikalisering foretaget af COWI fra januar 2014 peger bl.a. på, at der er behov for at sikre, at man lokalt i højere grad er i stand til at sætte ind over for personer over 18 år. Kommunerne har mulighed for at yde rådgivning til målgruppen som en del af kommunernes almindelige rådgivningsforpligtelse, men lovgivningen muliggør ikke, at kommunerne kan tilrettelægge rådgivningen i form af mentor- eller kontaktpersonordninger.

Det betyder, at det ofte kun er ved egen henvendelse, at personer i risiko for at blive radikaliserede, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, kan modtage rådgivning fra kommunen. Der kan være situationer, hvor borgeren er motiveret og ønsker rådgivning, og derfor henvender sig til kommunen. Men

der kan også være situationer, f.eks. i en radikaliseringsproces, hvor den enkelte ikke ønsker at rette henvendelse til kommunen eller at være i kontakt med offentlige myndigheder. Samtidigt kan personer, der har tilknytning til ekstremistiske grupperinger, og som ønsker at forlade miljøet, have svært ved at tage de nødvendige skridt og af egen drift kontakte kommunen, da konsekvensen af at forlade miljøet ofte vil betyde, at den pågældende mister en stor del af sit netværk med det tab af fællesskab, det indebærer.

Det er vurderingen, at kommunalbestyrelsen derfor bør have bedre handlemuligheder, så det bliver muligt for kommunalbestyrelsen i tilknytning til rådgivningsforpligtelsen at iværksætte konkrete tiltag over for personer over 18 år, som er i risiko for radikalisering eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, herunder være mere aktive gennem opsøgende arbejde over for borgere, som ikke ønsker kontakt med offentlige myndigheder.

Det vurderes desuden, at kommunalbestyrelsen skal have bedre muligheder for at videreføre igangsatte forebyggelsesindsatser efter servicelovens kapitel 11 efter det fyldte 18. år, såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at der er behov for det. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen har mulighed for at træffe afgørelse om efterværn efter servicelovens kapitel 12, såfremt den unge opfylder betingelserne herfor. Forudsætningen for efterværn er dog, at den unge har været anbragt uden for hjemmet umiddelbart inden det fyldte 18. år. Kommunalbestyrelsen har dog mulighed for, at en fast kontaktperson tildelt før den unge fylder 18 år efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6, kan opretholdes. Det vurderes, at mulighederne for efterværn ikke er dækkende for kommunernes behov.

Der er behov for, at kommunalbestyrelsen kan tilrettelægge indsatsen på en fleksibel og hensigtsmæssig måde, så den tilpasses behovet i den enkelte kommune. Da målgruppen for lovforslaget er forholdsvis lille, bør en eventuel aktiv opsøgende indsats ske på baggrund af relevante oplysninger, som kommunen kommer i besiddelse af gennem sit daglige virke, og som kan målrette indsatsen. Kommunalbestyrelsen kan på den baggrund med fordel inddrage de borgerrettede indsatser i kommunen med henblik på at identificere borgere i risiko for radikalisering samt borgere med tilknytning til ekstremistiske miljøer, som eventuelt vil kunne motiveres til at forlade miljøerne. Relevante borgerrettede indsatser kan være den kommunale beskæftigelsesindsats, kultur- og fritidstilbud, boligsociale medarbejdere og sociale indsatser i øvrigt.

3.3. Den foreslåede ordning

Lovforslaget indeholder på den baggrund en præcisering af serviceloven, så det fremgår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde gratis, målrettet rådgivning til personer over 18 år, som er radikaliserede eller i risiko for at blive det, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om borgeren har brug for anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning. Rådgivningen skal kunne gives som et åbent og anonymt tilbud. Der er således ikke tale om en ny forpligtelse men om en præcisering af, at rådgivningsforpligtelsen efter servicelovens § 10 også gælder i sager om forebyggelse af radikalisering og ekstremisme.

I lovforslaget forstås ekstremistiske miljøer som alle former for politisk og religiøs ekstremisme, f.eks. højreekstremisme, venstreekstremisme og ekstremistiske islamistiske miljøer.

Det præciseres i § 12 b, 2. pkt., at kommunalbestyrelsen har mulighed for at lave opsøgende arbejde, såfremt kommunen anser det for nødvendigt, således at kommunen af egen drift kan tage kontakt til borgere i risiko for radikalisering samt borgere med tilknytning til ekstremistiske miljøer med henblik på at vurdere, om der er behov for støtte efter serviceloven eller anden lovgivning.

Det opsøgende arbejde kan bl.a. ske på baggrund af oplysninger fra enhedsforvaltningen om borgere, som er i risiko for radikalisering. Kommunalbestyrelsen kan på den baggrund med fordel inddrage

borgerrettede indsatser i kommunen som f.eks. beskæftigelsesindsatsen, kultur- og fritidstilbud, boligsociale indsatser samt sociale indsatser i øvrigt. Eventuel udveksling af oplysninger og behandling af de pågældende oplysninger vil skulle ske efter persondatalovens §§ 5-8.

Det foreslås i § 12 b, stk. 1, at i de sager, hvor en borger af egen drift henvender sig til kommunen, eller hvor kommunen på anden vis er kommet i kontakt med en borger, der er i risiko for radikalisering, eller som er i kontakt med ekstremistiske miljøer og ønsker at forlade disse, skal kommunalbestyrelsen ud fra en konkret individuel vurdering yde en målrettet rådgivning, der forebygger radikalisering, eller som støtter borgeren i at forlade ekstremistiske miljøer. Rådgivningen kan efter § 12 b, stk. 2 tilrettelægges som kontaktperson- eller mentorordninger.

Såfremt kommunalbestyrelsen vælger at lave opsøgende arbejde, bør kommunen søge at afklare, om borgeren falder inden for målgruppen og dernæst afklare, om borgeren er motiveret til at modtage rådgivning om støtte. I forbindelse med det opsøgende og kontaktskabende arbejde har borgeren mulighed for at være anonym.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at de indsatser, som foreslås med lovforslaget, er koordinerede med eventuelle relevante indsatser, som kommunalbestyrelsen i øvrigt tilbyder målgruppen, herunder indsatser som støtter borgeren med bolig, uddannelse og beskæftigelse. Såfremt kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse efter servicelovens kapitel 12 om efterværn til en ung, der er i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, kan kommunalbestyrelsen ved efterværnets ophør vælge at tilbyde målrettet rådgivning efter denne lov.

Det er afgørende, at borgeren er motiveret til at indgå i en forebyggende indsats eller modtage støtte til at forlade ekstremistiske miljøer. Det foreslås, at indsatsen altid skal ske i samarbejde med borgeren. Lovforslaget giver ikke kommunalbestyrelsen hjemmel til at handle uden borgerens samtykke. Hvis borgeren ikke er motiveret, kan kommunen vælge at iværksætte motivationsfremmende tiltag som periodiske samtaler og opfølgning med borgeren. Et udtrykkeligt nej i en konkret situation skal dog altid accepteres.

For så vidt angår personer, der er omfattet af Kriminalforsorgens forebyggelsesindsats eller exitforløb, skal rådgivningsindsatsen, som præciseres i lovforslaget, i relevant omfang koordineres, så der er kontinuitet og sammenhæng med de øvrige resocialiserende indsatser i kommunen, herunder indsatsen for at løsladte får bolig, uddannelse og job.

Den målrettede rådgivning, der følger af lovforslagets § 12 b, stk. 1, skal desuden i relevant omfang koordineres med PET's exit-samtaler målrettet personer, som er involveret i voldelige ekstremistiske miljøer, men som endnu ikke er dømt for ekstremistiske forbrydelser.

I visse tilfælde kan det være relevant at koordinere den målrettede rådgivning med den exit fra bandemiljøer, som ligger i Rigspolitiets Nationale Forebyggelsescenter (NFC) og i Kriminalforsorgen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører økonomiske konsekvenser for kommunerne på 1,5 mio. kr. i 2015 og 3,0 mio. kr. i 2016 og frem.

Lovforslaget forventes at have mindre administrative konsekvenser for kommunerne, da der forudsættes at ske en overførsel af relevante oplysninger fra børn- og ungeforvaltningen til socialforvaltningen med henblik på at relevante foranstaltninger kan videreføres efter det fyldte 18. år. Samtidig forudsætter lovforslaget, at de borgerrettede indsatser i kommunerne er opmærksomme på bekymringstegn hos de borgere, de er i kontakt med, og på den baggrund retter henvendelse til den relevante forvaltning i kommunen.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser er forhandlet med kommunerne.

Lovforslaget har ingen konsekvenser for stat og regioner.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige konsekvenser.

9. Hørte myndigheder

Et udkast til lovforslag har i perioden den 28. januar 2015 til den 25. februar 2015 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Amnesty International, Ankestyrelsen, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Psykologforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Dansk Røde Kors, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Den Danske Dommerforening, Det Centrale Handicapråd, Dommerfuldmægtigforeningen, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, KL, Landsorganisationen i Danmark, LOS – De private sociale tilbud, Lægeforeningen, Politiforbundet, Pædagogiske Psykologers Forening, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Social Udsatte, Rådet for Etniske Minoriteter, Socialpædagogerne, SL.

10. Sammenfattende vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget medfører økonomiske konsekvenser for kommunerne på 1,5 mio. kr. i 2015 og 3,0 mio. kr. i 2016 og frem.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget må forventes at have mindre administrative konsekvenser for kommunerne.
Økonomiske administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter *§ 12 b, stk. 1, 1. pkt.,* i den foreslåede nye bestemmelse om voksne i risiko for radikalisering og ekstremisme skal kommunalbestyrelsen tilbyde målrettet rådgivning, jf. lovens § 10, til personer over 18 år, der er i risiko for radikalisering eller ønsker at forlade ekstremistiske miljøer.

Hermed præciseres det, at den rådgivningsforpligtelse, der gælder efter lovens § 10, også omfatter personer over 18 år, der er i risiko for radikalisering eller ønsker at forlade ekstremistiske miljøer. Den målrettede rådgivning skal kunne gives som et åbent og lettilgængeligt tilbud for borgeren samtidigt med, at borgeren har mulighed for at være anonym. Rådgivningens formål er at hjælpe borgeren væk fra en radikaliseringsproces og forebygge og afhjælpe problemer affødt af radikaliseringsprocessen. Rådgivningen skal støtte borgere, som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer til at skifte miljø og netværk med henblik på, at borgeren kan frigøre sig fra miljøet. I forbindelse med den målrettede rådgivning skal kommunalbestyrelsen være opmærksom på, om den enkelte har behov for anden hjælp efter serviceloven eller hjælp efter anden lovgivning.

I lovforslaget forstås ekstremistiske miljøer, som alle former for politisk og religiøs ekstremisme, f.eks. højreekstremisme, venstreekstremisme og ekstremistiske islamistiske miljøer.

Den målrettede rådgivning til personer over 18 år, som er i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, har som udgangspunkt to formål. For det første en ren faktuel rådgivning om borgerens muligheder efter serviceloven eller anden lovgivning. Rådgivningen kan også informere om muligheder for yderligere rådgivning og støtte hos frivillige organisationer eller privatpersoner. For det andet kan rådgivningen have et motiverende sigte med henblik på at få borgeren til gennem kommunernes målrettede rådgivningsforpligtelse at modtage støtte til at forebygge en radikaliseringsproces eller modtage støtte til at forlade ekstremistiske miljøer. Ved henvendelsen til kommunen, må der fra borgerens side være overvejelser om mulighederne for forandring af situationen, og rådgivningen vil derfor bestå i en motivering af det valg, den pågældende har truffet, samt ved at anvise løsnings- og handlemuligheder for den enkelte.

I sager, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om støtte til forebyggelse af radikalisering før det fyldte 18. år, og hvor støtten ikke er omfattet af bestemmelserne om efterværn i servicelovens kapitel 12, skal kommunalbestyrelsen vurdere behovet for målrettet rådgivning efter *§ 12 b, stk. 1,* med henblik på at sikre overgangen til en eventuel videreførelse af støtte efter det fyldte 18. år.

I sager hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om efterværn efter servicelovens kapitel 12, kan kommunalbestyrelsen vurdere, om der er behov for målrettet rådgivning efter *§ 12 b, stk. 1*, når efterværnet ophører.

Ved tilrettelæggelse af den målrettede rådgivning bør kommunalbestyrelsen vurdere, om borgerens net-

værk kan understøtte indsatsen. Inddragelsen af borgerens netværk forudsætter borgerens samtykke. Frivillige og private organisationer kan supplere den kommunale støtte, såfremt kommunalbestyrelsen vurderer, at det er relevant.

Med lovforslaget præciseres det i *§ 12 b, stk. 1, 2. pkt.,* at kommunalbestyrelsen med hjemmel i serviceloven. har mulighed for at lave opsøgende arbejde over for personer i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer. Hermed får kommunerne bedre muligheder for at tilrettelægge rådgivningen hensigtsmæssigt. Rådgivning ved opsøgende arbejde har som udgangspunkt det samme indhold, som den almene rådgivningsforpligtelse har for kommunerne, med faktuel information og motiverende samtaler. Det må dog antages, at ved opsøgende arbejde har en borger endnu ikke truffet et aktivt valg om at afsøge de muligheder, som foreligger, for enten at undgå yderligere radikalisering eller for at forlade ekstremistiske miljøer. Med det opsøgende arbejde vil der være en større vægtning af den motiverende samtale og muligheden for afvisning er væsentlig højere. Et udtrykkeligt nej i en konkret situation skal dog altid accepteres.

I forbindelse med den målrettede rådgivning er det vigtigt, at kommunen har fokus på det eventuelle tab af tilhørsforhold og gruppeidentitet, der kan opstå hos personer, som ønsker støtte til at undgå eller forlade ekstremistiske miljøer.

For at få kontakt til personer over 18 år, der er i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, kan kommunalbestyrelsen med fordel sikre et samarbejde mellem de borgerrettede indsatser i kommunen og den ansvarlige myndighedsfunktion i kommunen. Relevante borgerrettede indsatser kan være beskæftigelsesindsatsen i jobcentret, kultur- og fritidstilbud, boligsociale indsatser samt øvrige sociale indsatser. Det opsøgende arbejde kan dermed bl.a. ske på baggrund af oplysninger fra enhedsforvaltningen om borgere, som er i risiko for radikalisering. Eventuel udveksling af oplysninger og behandling af de pågældende oplysninger vil skulle ske efter persondatalovens §§ 5-8.

I situationer hvor andre myndigheder, som f.eks. politi eller sundhedsvæsenet, oplever bekymringstegn vedrørende en borger i kommunen, og den pågældende borger falder inden for lovforslagets personkreds, kan udveksling af relevante oplysninger mellem myndighederne ligeledes ske inden for rammerne af persondataloven.

Kommunalbestyrelsen bør overveje, om der skal sikres procedurer for henvendelser fra medarbejdere i almennyttige boligforeninger, frivillige organisationer samt borgere i kommunen i øvrigt, som oplever bekymringstegn og på den baggrund retter henvendelse til kommunen.

Efter den foreslåede bestemmelse i *§ 12 b, stk. 2* kan kommunalbestyrelsen, såfremt der skønnes behov for det, som led i tilrettelæggelsen af den målrettede rådgivning efter stk. 1, etablere kontaktperson- eller mentorordninger. Kommunalbestyrelsen kan dermed beslutte at tilrettelægge sin målrettede rådgivning som kontaktperson- eller mentorordninger. Kontaktpersoner eller mentorer behøver ikke være ansat af kommunen, men kan være personer som kommunalbestyrelsen indgår individuelle aftaler med. Flere kommuner kan samarbejde om etablering af tilbud, og kommunalbestyrelsen kan også benytte private tilbud.

Kontaktpersoner og mentorer bør have personlige og faglige kompetencer, så de er i stand til at skabe kontakt til lovforslagets målgruppe samt opbygge og vedligeholde positive relationer. Kontaktpersoner og mentorer skal støtte den enkelte til at etablere et liv uden for ekstremistiske miljøer.

Efter *§ 12 b, stk. 3,* i forbindelse med den målrettede rådgivning efter § 12 b stk. 1, skal kommunalbestyrelsen overveje, om den pågældende har behov for yderligere støtte efter denne eller anden lovgivning.

Kommunalbestyrelsen skal sikre, at den rådgivning, som følger af lovforslaget, er koordineret med eventuelle relevante indsatser, som kommunalbestyrelsen i øvrigt tilbyder målgruppen, herunder indsatser som støtter borgeren med bolig, uddannelse og beskæftigelse.

I rådgivningen til personer over 18 år, som er i risiko for radikalisering, eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer, kan der være behov for en helhedsorienteret tilgang, hvor borgerens valg af uddannelse og beskæftigelse er en central del af indsatsen. Samtidig kan der være behov for, at borgeren får en anden bolig, med henblik på at understøtte et skift i miljø og omgangskreds.

I *§ 12 b, stk. 4* præciseres det, at den målrettede rådgivning skal ske i samarbejde med borgeren. Det er afgørende, at borgeren er motiveret for indgå i en forebyggende indsats eller modtage støtte til at forlade ekstremistiske miljøer. Indsatsen skal således altid foregå i samarbejde med borgeren. Lovforslaget giver ikke kommunalbestyrelsen hjemmel til at handle uden borgerens samtykke.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2015.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 150 af 16. februar 2015, som ændret ved § 1 i lov nr. 495 af 21. maj 2013 og § 1 i lov nr. 722 af 25. juni 2014, foretages følgende ændring:

1. Efter § 12 a indsættes i kapitel 3:

»*Voksne i risiko for radikalisering og ekstremisme*

§ 12 b. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer over 18 år, får mulighed for at få gratis målrettet rådgivning i henhold til § 10, hvis de henvender sig, fordi de er i risiko for at blive radikaliserede, eller de ønsker hjælp til at forlade et ekstremistisk miljø. Tilbuddet om rådgivning kan omfatte opsøgende arbejde.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan som led i tilrettelæggelse af den målrettede rådgivning efter stk. 1 etablere kontaktperson- eller mentorordninger.

Stk. 3. I forbindelse med den målrettede rådgivning efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen overveje om den pågældende har behov for yderligere støtte efter denne eller anden lovgivning.

Stk. 4. Rådgivningen efter stk. 1 skal ske i samarbejde med borgeren.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2015.